

FELSŐOKTATÁSI ELEMZÉSI JELENTÉSEK

I. évfolyam 1. szám, 2017. március

Oktatási Hivatal, Felsőoktatási Elemzési Főosztály

Beharangozó

A Felsőoktatási Elemzési Jelentések első, bevezető számát olvassa. Kiadványunk az Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztályának évente négy alkalommal megjelenő, a főosztály által ellátott elemzési tevékenységekbe betekintést nyújtó online folyóiratként indul újjára 2017 tavaszán. Célunk, hogy mind a Hivatal munkatársai, mind a felsőoktatási elemzések iránt érdeklődő külső szereplők előtt megismertessük az általunk gondozott adatbázisokból és felmérésekből származó eredményeket rövid, érthető, de módszertani igényességgel elkészített formában.

A Felsőoktatási Elemzési Főosztály tevékenységi körébe jelenleg három adatbázis és az ezekre épülő elemzési feladatok tartoznak:

- a Diplomás Pályakövető Rendszer keretén belül működtetett adminisztratív adatok integrációján alapuló adatbázis, amely a Felsőoktatási Információs Rendszer tanulmányi és szociodemográfiai adatainak más államigazgatási szervezetek munkaerőpiaci regisztereivel való összekapcsolásából jön létre, és a végzetek munkaerőpiaci elhelyezkedéséről nyújt sokrétű információt;
- a Diplomás Pályakövető Rendszer évente ismétlődő kérdőíves adatfelvételéből összeálló országos intézményi adatbázis, amelynek alapjául az egyes felsőoktatási intézmények

által egységes módszertan alapján lebonyolított kérdőíves felmérések országos összesítése szolgál; ebben saját aktív, valamint már abszolvált hallgatóikat keresik meg azzal a céllal, hogy megismerjék a képzéssel és munkaerőpiaci elhelyezkedésükkel kapcsolatos tapasztalataikat; illetve

- az EUROSTUDENT VI nemzetközi hallgatói felmérésben való részvétel eredményeként létrejött hazai adatbázis, amelyben a felsőfokú tanulmányokkal, tanulmányi élettel, életkörülményekkel, nemzetközi mobilitással kapcsolatos kérdésekre válaszoltak a hallgatók.
- Ezekon túlmenően főosztályunk munkatársai részt vesznek az egyes felvételi eljárások jelentkezési és felvételi statisztikái alapján létrejövő elemzések, tájékoztatások elkészítésében, így ezek tekinthetőek a kiadványunk negyedik tartalmi forrásának is.

A fenti adatbázisokra épülő elemzéseinkről rendszeresen beszámolunk hazai és nemzetközi konferenciákon, azokról tájékoztatókban és tudományos folyóiratokban publikálunk.

Bízunk abban, hogy minden olvasónk érdekesnek találja az általunk felvetett témákat és összefüggéseket, visszajelzéseiket pedig örömmel fogadjuk a felsooktatas.elemzes@oh.gov.hu címen!

▪ **A szerzők**

A 2017. évi keresztféléves eljárásban jelentkezők bejutási eredményessége regionális összevetésben

▪ Hámori Ádám

A 2017. évi keresztféléves felvételi eljárás során összesen 5534 fő nyújtott be érvényes jelentkezést a magyarországi felsőoktatási intézmények által meghirdetett képzések valamelyikére. A jelentkezők kevesebb, mint negyede (23%) nem került be egyik megjelölt képzésre sem, közel háromnegyedük (73%) ugyanakkor a jelentkezéskor első helyen megjelölt képzésre nyert felvételt. 3%-uk a másodikként, 1%-uk a harmadikként megjelölt képzésre jutott be, míg a felvételt nyert, de csupán 4-6. helyen választott képzésre bekerült jelentkezők aránya kevesebb, mint 1% volt.

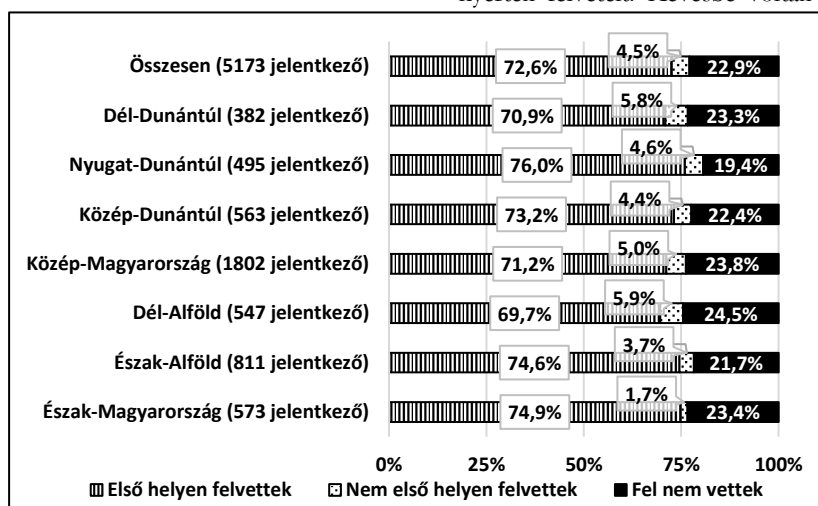
A jelentkezők állandó lakóhelyük szerint legnagyobb, egyharmadot meghaladó arányban a Közép-Magyarország régióban élnek, a második legnépesebb csoport az Észak-Alföld régió lakója, míg a legkevesebben a Dél-Dunántúl régióból érkeztek. A többi régió részesedése 10% körüli. A felvettek aránya a jelentkezőkéhez hasonlóan alakult. A következőkben a régiókat az ott élő, magyarországi állandó lakóhelyű jelentkezők eredményessége szempontjából vetjük össze (ábra).

A keresztféléves eljárásban a Nyugat-Dunántúl régió bizonyult a legeredményesebbnek, hiszen itt az átlagot némiképp meghaladó arányban kerültek be a jelentkezők az első helyen megjelölt képzésre. Ugyanitt az átlagnál alacsonyabb azoknak a jelentkezőknek az aránya, akik egyetlen megjelölt képzésre sem nyertek felvételt. Kevésbé voltak sikeresek az eljárás során a

Dél-Alföld és a Dél-Dunántúl régióban élő jelentkezők, hiszen itt az átlagtól jelentősen elmaradt az első helyen felvettek aránya. Az előbbiben voltak a legtöbben a sikertelen jelentkezők.

A grafikonon feltüntetett adatok és a számított adatok forrása a felvételi eljárás adminisztrációját szolgáló www.felvi.hu rendszeréből kinyert személyes adatbázis volt a 2017. március 6-i státus szerint. (Az azóta

történt jogorvoslati döntések és elvégzett korrekciók miatt a mindenkor aktuális statisztikai adatok az itt közölt eredményektől csekély mértékben eltérhetnek.) Az eljárásról további adatok és bővebb módszertani információk a www.felvi.hu oldalon található.

Kiadja az Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztálya. Megjelenik évente négy alkalommal. E szám szerkesztője: Dr. Gaskó Krisztina Felelős kiadó: Dr. Gloviczki Zoltán elnök Szerkesztőség: 1122 Budapest, Maros u. 19-21. E-mail: felsooktatas.elemzes@oh.gov.hu HU ISSN 2559-9259

A felsőfokú tanulmányok lezárása és a munkaerőpiaci átmenet

▪ Horváth Ágoston

A kutatás célja és háttere

Vizsgálatunk célja a képzések befejezésével és ezzel párhuzamosan a munkaerőpiaci kilépéssel kapcsolatos legfrissebb intézményi DPR-eredmények áttekintése. Elsőként a diplomaszerezés abszolutóriumszerzéshez viszonyított kitolódását mutatjuk be leíró statisztikákkal, majd kontingenciatáblák alapján összefoglaljuk, hogyan függ össze a jelenség a képzéssel párhuzamos hallgatói munkavállalással. Végül az abszolutóriumszerzést követően késleltetve diplomát szerző végzettek munkába állással kapcsolatos jellemzőit ismertetjük.

A kutatás módszere, adatforrások

A Diplomás Pályakövető Rendszer intézményi moduljának keretében online kérdőíves módszerrel összegyűjtött adatokat tartalmazó Frissdiplomások 2015-ös kutatás adatbázisának alapsokaságát a 2010-ben, 2012-ben, illetve 2014-ben abszolváló évfolyamok alkották az alap, mester, osztatlan, hagyományos főiskolai, illetve hagyományos egyetemi képzések hallgatóira vonatkozóan, a felmérésben résztvevő 34 intézmény által több mint 90%-os országos lefedettséggel, ami a Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR) adatai alapján 182 299 főt jelent. A tisztított országos adatbázis elemszáma 20 579 fő, az átlagos válaszadási ráta 12%-os. Az adatbázist a FIR adatai alapján a végzettség képzési területe és munkarendje, a válaszadó neme és az abszolutóriumszerzés éve szerint súlyoztuk. (Veroszta, 2016)

A diplomaszerezés kitolódása

A késleltetett diplomaszerezés, mint a felsőoktatási lemorzsolódás specifikus altípusa a magyar felsőoktatásban széles körben elterjedt jelenség, a végzettek közel egyharmadát (32,3%) érinti. Az érintett hallgatók jelentős része (70,1%) a nyelvvizsga hiányát jelölte meg a diplomaszerezés kitolódásának okaként. A nyelvvizsga hiánya mellett a válaszadók elsősorban a sikertelen záróvizsgát, a szakdolgozat leadásával kapcsolatos késedelmet, a munkahelyi leterheltséget, a családi és személyes okokat, valamint a párhuzamos képzéseket jelölték meg további hátráltató tényezőként. (Veroszta, 2016)

Hallgatói munkavállalás és késleltetett diplomaszerezés

A hallgatói munkavégzés táblázatban feltüntetett összes vizsgált tényezője szignifikáns összefüggést mutat a χ^2 próbák alapján a diplomaszerezés kitolódásával. Az adatokat áttekintve látható, hogy a végzettség megszerzése előtt tanulmányaikhoz kapcsolódó szakmai munkát végző hallgatók 31,3%-ára jellemző a késleltetett diplomaszerezés, ezzel szemben akik nem végeznek ilyen típusú munkát, azok esetében ez az arány 33,7%. A tanulmányokhoz nem illeszkedő, nem szakmai munkát végző

hallgatók 34%-ára jellemző a késleltetés, míg ez az arány azok körében, akik ilyen típusú munkát nem végeztek, mindössze 29,3%. Az önbesoroláson alapuló státusz (főfoglalkozású diáknak vagy főfoglalkozású [emellett tanuló] dolgozónak tekintette-e magát tanulmányai alatt) erősebb összefüggést mutat a diplomaszerezés abszolválást követő eltolódásával. Ebben az esetben a magukat főfoglalkozású diákoknak tekintők 27,7%-ára jellemző a késleltetés, míg a főfoglalkozású dolgozók esetében 39,9%-ukra. Ehhez hasonló képet mutat, hogy az abszolutóriumszerzéskor főállású munkaviszonnyal rendelkezők 38,1%-a nem szerez diplomát az abszolválás időpontjában, míg azok esetében, akik nem rendelkeznek főállású munkaviszonnyal, ez az arány 27,6%.

Ha az abszolváláskor főállásban dolgozók csoportját tovább vizsgáljuk munkájuk tanulmányokhoz való horizontális illeszkedése, azaz a tanulmányok és a végzett munka szakterületének egyezése szempontjából, akkor látható, hogy az illeszkedés mértékének csökkenésével párhuzamosan növekszik a késleltetett diplomaszerezés relatív gyakorisága. Összességében látható tehát, hogy a tanulmányokkal párhuzamos munkavégzés esetén általánosan valószínűbb a késleltetett diplomaszerezés, ugyanakkor ez a hatás elsősorban a tanulmányokhoz horizontálisan nem illeszkedő munkavégzés esetén áll fenn.

Késleltetett diplomaszerezés és munkaerőpiaci kilépés

Az abszolváláskor nem diplomázó hallgatók munkaerőpiaci kilépésének részleteit áttekintve látható, hogy az érintett hallgatók mindössze 17%-a nem kezdett dolgozni az abszolutórium megszerzésekor, 41%-uk már akkor is dolgozott, míg 42%-uk ekkor lépett ki a munkaerőpiacra. Az érintett hallgatók egyharmadának nem jelentett problémát a diploma hiánya a munkaerőpiaci érvényesülésben, 45%-uknak kismértékű, míg 22%-uknak nagy problémát jelentett.

Összefoglalás

Eredményeink alapján bemutattuk a késleltetett diplomaszerezés és a hallgatók munkaerőpiaci jelenlétének néhány összefüggését. Látható volt, hogy elsősorban a nem szakmai típusú hallgatói munkavállalás növeli a késleltetés valószínűségét (e hatásban feltételezhetően szerepet játszanak a jelen munkában nem vizsgált szociodemográfiai, illetve képzési háttérrel kapcsolatos összefüggések is). A munkaerőpiaci kilépés nagymértékben jellemző a késleltetés ellenére is, és a diploma hiányát az érintett válaszadók alig több mint ötöde érzékeli nagy problémának. Mindez rávilágít a késleltetett diplomaszerezés jelenségének többdimenziós, összetett jellegére, tágabb értelemben pedig a lemorzsolódás problematikájának sokrétűségére is.

Szakirodalom

Veroszta Zs. (2016) *Frissdiplomások 2015. Kutatási zárótanulmány*. Budapest, Oktatási Hivatal Felsőoktatási Elemzési Főosztály. https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/DPR_tanulmanyok/frissdiplomasok_zarotanutmany_2015.pdf [Letöltve: 2017. március 20.]

	Végzettség megszerzése előtt szakmai munkavégzés			Végzettség megszerzése előtt nem szakmai munkavégzés			Státusz önbesorolás	Abszolutórium megszerzéskor főállású munkaviszonya van			Abszolutórium megszerzésekor meg-lévő munka horizontális illeszkedése							
	Igen	Nem	Összesen	Igen	Nem	Összesen		Igen	Nem	Összesen	Csak saját szakterület	Saját és kapcsolódó szakterület	Egészen más szakterület	Bármilyen szakterület	Összesen			
Diplomaszerzés abszolváláskor	N	8252	5200	13452	8112	5240	13352	9114	4346	13460	5366	8117	13483	1273	3023	754	224	5274
	%	68,7%	66,3%	67,8%	66,0%	70,7%	67,7%	72,3%	60,1%	67,8%	61,9%	72,4%	67,8%	67,5%	63,4%	52,6%	50,8%	61,8%
Késleltetett diplomaszerezés	N	3758	2640	6398	4182	2176	6358	3489	2891	6380	3304	3102	6406	612	1746	680	217	3255
	%	31,3%	33,7%	32,2%	34,0%	29,3%	32,3%	27,7%	39,9%	32,2%	38,1%	27,6%	32,2%	32,5%	36,6%	47,4%	49,2%	38,2%

A mesterképzés hozadéka a munkaerőpiaci eredményességben

▪ Sebők Anna

Bevezetés

A következőkben bemutatjuk az Oktatási Hivatal által kezelt adatintegrációs eljárással készült adatbázisok (jelen esetben a DPR – Adminisztratív Adatbázisok Egyesítése 2014) egyik lehetséges, kutatási értelemben vett hasznosítását. A szerteágazó elemzési kimenetek számos felhasználási lehetőséget nyújtanak a szakpolitika, az intézmények, a kutatók, a sajtó és a piaci szereplők számára. Az eredményeket széles körben használják az intézményi menedzsment támogatására, tájékoztatási, szakpolitikai tervezési és alap kutatási célokra.

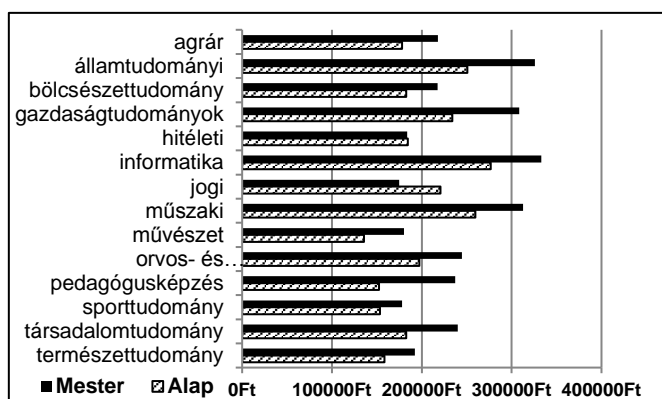
A kutatás célja és háttere

A mesterképzésbe történő átlépést, ezzel együtt annak vizsgálatát is három fő szempont határozza meg: a munkaerőpiaci környezet, a felsőoktatási szerkezet, valamint az egyéni, hallgatói stratégiák, karrieraspirációs cselekedetek. Az összetartó dimenziók mérési előzményekben való megjelenésének érzékelése érdekében ismertetjük – mesterképzésre történő átlépésről lévén szó – a felsőoktatási szelekciós lépcsők kutatási hagyományait.

A 60-as évektől, a tömeges felsőoktatás megjelenésével indultak meg a demokratikus elvek mentén történő esélyegyenlőségi vizsgálódások. Ezekben a kutatásokban elsősorban a felsőoktatáshoz való hozzáférés esélyét vizsgálták szociodemográfiai háttérváltozók bevonásával, és jellemzően abból az alapvetésből indultak ki, hogy az alacsonyabb hozzáférési esélyeket mutató mesterképzés az érdemesebbeket, előnyösebb helyzetben lévőket szelektálja ki. (Hrubos, 2012)

A munkaerőpiaci szempontok vizsgálata a felsőoktatási intézmények finanszírozási nehézségeivel együtt jelent meg a 70-es évek USA-jában, ezzel beemelve a kutatási szempontok közé a dimenziót. Róbert és Veroszta (2013) a gazdasági válság és a mesterképzésben továbbtanulók arányainak interakcióját vizsgálva megállapították, hogy a hallgatók egy része számára az előnytelen munkaerőpiaci helyzet elkerülésének egy alternatívája volt gazdasági recesszió idején a mesterképzéses továbbtanulás. Mindez felveti a munkaerőpiaci környezet továbbtanulásra gyakorolt hatásának kérdését és a mesterképzésbe való továbblépés önszelekciós jellegét is.

A harmadik szempont az egyéni stratégiák, döntések eleme. Ennek kapcsán fontos megemlíteni, hogy nem tekinthető homogén társadalmi nagycsoportnak a felsőoktatási hallgatók közege, sokkal inkább egy kor, nem, munkaerőpiaci és képzési előélet szempontjából heterogén sokaságnak. Ugyanakkor a felsőoktatási és munkaerőpiaci szempontok interakciója miatt

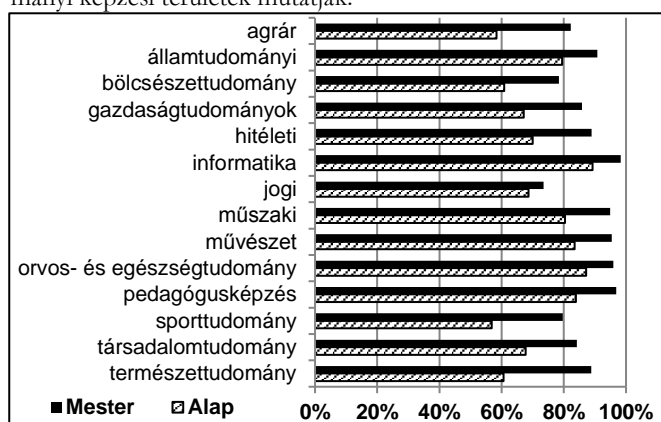
az egyéni felsőoktatási döntéseket csak egyéni szempontok mentén lehet elemezni. (Teichler, 1998)

A kutatás módszere, adatforrások

Az adatbázisban a Felsőoktatási Információs Rendszer (FIR) hallgatói adatai kerültek összekapcsolásra a különböző munkaerőpiaci regiszterek (ONYF, NAV, NMH, OEP, MÁK) tartalmával egyéni szinten, anonimizált módon. Két teljes évfolyam adatai állnak rendelkezésünkre, körülbelül 95%-os lefedettséggel. A munkaerőpiaci státusszal kapcsolatos információk a 2013. májusi állapotot mutatják. (Nyüsti, Veroszta, 2014)

Eredmények

A bal ábrán képzési területi bontásban láthatjuk az alap- és a mesterképzéses hallgatók havi bruttó összjövedelmét – az alapsokaság 52 052 főt jelent, akik a megfigyelés pillanatában jövedelemmel rendelkeznek. Az átlagos havi bruttó összjövedelem tekintetében a képzési szintek között abszolútértékben nézve legnagyobb különbséget a pedagógusképzés és az államtudományi képzési területek mutatják.

Amint a jobb ábrán látható, a felsőfokú végzettséget igénylő munkakörben dolgozók arányát tekintve legnagyobb eltérés a természettudomány, az agrár és a sporttudomány esetében mutatkozik, míg a legkisebb különbség az informatika, az orvos- és egészségügy és a jogi képzési területeken látható. (A 2013 májusában FEOR kóddal rendelkező alapsokaság 54 012 fős.) Az informatika és a műszaki képzési területen végzeteknél feltehetőleg a fokozott munkaerőpiaci kereslet miatt már az alapképzéses abszolváltak is nagy arányban végeznek diplomát igénylő munkát.

Következtetések

A mesterképzéses továbbtanulás mint befektetés a bemutatott munkaerőpiaci mutatók szerint szinte minden képzési terület esetében eltérő mértékben ugyan, de megtérül. Az eredmények további értelmezéséhez érdemes számolni a szelekciós lépcső többdimenziós társadalomtudományi hátterével is.

Szakirodalom

Hrubos I. (2012) A társadalmi egyenlőtlenségek új szinterei a felsőoktatásban. *Iskolakultúra*. 22 (85-90), 57-62.
 Nyüsti Sz., Veroszta Zs. (2014) *Adminisztratív Adatbázisok Integrációja. Gyorsjelentés*. Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
 Róbert P., Veroszta Zs. (2013) Even with a degree? Hard decisions and strong selections in the transition from university to the labor market among Hungarian graduates during the crisis, 2007-2011. 21st Annual Workshop of the European Research Network on Transitions in Youth School-to-Work Transitions in Times of Economic Crisis: Causes, Consequences and Remedies Berlin, September 11–14.
 Teichler, U. (1998) The Transition from Higher Education to Employment in Europe. *Higher Education in Europe*. 23 (4), 535-558.

A tanulmányok melletti munkavállalás típusainak szociális meghatározói

■ Hámori Ádám – Horváth Ágoston

Bevezetés

A tanulmányok közbeni hallgatói munkavállalás motivációi között kiemelkednek a pénzügyi indítékok (Hodgson, Spours, 2010). A társadalmi háttér számos tényezője befolyásolja a hallgatói munkavégzés intenzitását (Andemariam et al, 2015) és jellegét (Greene, Maggs, 2015). A kutatások hangsúlyozzák a munka intenzitásának (Triventi, 2013) és a tanulmányokhoz való kapcsolódásának (Di Paolo, Matano, 2016) fontosságát.

Az EUROSTUDENT V kutatás adatai alapján a magyarországi felsőoktatási intézmények hallgatói a tanulmányok melletti munkavégzés elterjedtsége és intenzitása szempontjából európai összehasonlításban a középmezőnybe tartoznak (Hauschild et al, 2015: 99). Veroszta (2014) megállapításai szerint és a frissdiplomások körében végzett korábbi kutatások eredményei (Gáti, Róbert, 2013) alapján egyaránt elmondható, hogy a hallgatói munka illeszkedése a tanulmányokhoz hazánkban is összefügg a szociális háttérrel.

A kutatás célja

E kutatásban a következő kutatási kérdéseket szeretnénk megválaszolni: (1) Hogyan lehet a hallgatói munkavégzést típusokba sorolni? (2) Van-e összefüggés a különböző munkavégzési típusok és a hallgatók szociális háttere között?

A kutatás módszere, adatforrások

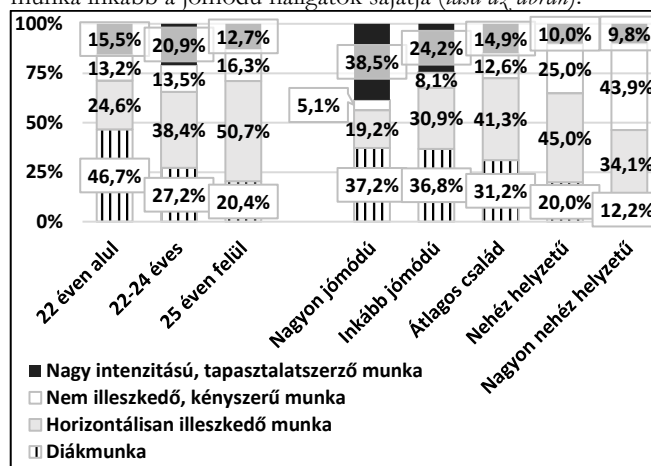
A kutatáshoz az EUROSTUDENT VI nemzetközi kutatás magyarországi adatbázisát használtuk, mely 25, rétegzett klaszteres mintavétellel kiválasztott magyarországi felsőoktatási intézményből 7202 fő, a 2016. tavaszi szemeszterben aktív státusú, felsőoktatási szakképzésben, alap-, mester- vagy osztatlan mesterképzésben résztvevő válaszadó adatait tartalmazza (a külföldi fenntartású intézmények hallgatói nélkül). Az adatbázis nem, korcsoport, intézménytípus, képzési szint és képzési terület szerint súlyozott. E kutatásban a nappali munkarendű, alapképzésben részt vevő hallgatók 3543 fős almintáját vizsgáltuk. Közülük 2110 fő nem dolgozott, 186 főről nincs adatunk.

A munkavállalási típusokat hierarchikus klaszterezéssel, négyzetes euklideszi távolság alapján különítettük el. A bevont változók között a munka intenzitása (heti óraszám), a munkavállalással kapcsolatos attitűdök és a munka tanulmányokhoz való horizontális illeszkedése szerepeltek. A hallgatói munkavállalás típusainak összefüggését a szociodemográfiai háttérrel kontingenctáblákkal elemeztük.

	Heti munkaidő (óra)	Cél: megéleltetés	Cél: tapasztalatszerzés	Cél: diáklét biztosítása	Tanulmányokhoz illeszkedik	Hallgató + Dolgozó
Diákmunka (N=386)	0-20	—	(+)	—	—	++
Horizontális illeszkedés (N=461)	20+	++	+	+	+	—
Nem illeszkedő, kényszerű munka (N=174)	20+	++	—	+	—	(+)
Nagy intenzitású, tapasztalatszerző munka (N=226)	20+	—	++	—	?	(+)

Eredmények

A klaszterelemzés segítségével sikeresen csoportosítottuk a hallgatói munkavégzést a diákmunka, a horizontálisan illeszkedő munka, a nem illeszkedő vagy kényszerű munka, valamint a tapasztalatszerzés céljából végzett nagy intenzitású munka csoportjaira (lásd a táblázatban), amelyek a társadalmi háttér jellegzetes különbségeit mutatják. A diákmunka a legfiatalabbakra, a tanulmányokhoz illeszkedő munka az idősebbekre jellemző. A kényszerű munkavállalók legnagyobb arányban a rosszabb anyagi helyzetű hallgatók között vannak, a tanulmányokhoz illeszkedő munkát végzők az átlagos helyzetű dolgozó hallgatók közel felét teszik ki, és a nagy intenzitású tapasztalatszerző munka inkább a jómódú hallgatók sajátja (lásd az ábrán).

Következtetések

A szociális szempontból hátrányos helyzetű hallgatók körében gyakoribb a megélhetési célú munkavállalás. A felsőoktatási tanulmányok melletti munkavégzés így hozzájárul a felsőoktatási intézményrendszerben meglévő szociális egyenlőségek rögzüléséhez. Az összefüggések megértése révén hatékonyabb esélykiegyenlítő eszközök kialakíthatók.

Szakirodalom

Andemariam, K., Tsegai, S., Andre, R. S., Dhupal, P., Tessema, M. T. (2015) Work Participation and Academic Achievement: Theoretical and Practical Implications. *European Journal of Business and Social Sciences*. 3 (11), 15-32.

Di Paolo, A., Matano, A. (2016) The Impact of Working while Studying on the Academic and Labour Market Performance of Graduates: the Joint Role of Work Intensity and Job-Field Match. Working paper May 2016. Letölthető: www.aiel.it/cms/files/submission/all20160608164320.pdf [Letöltve: 2017. Január 15.]

Gáti A., Róbert P. (2013) Munkavállalás a tanulás mellett: kényszerűség vagy befektetés? In: Garai O., Veroszta Zs. (szerk.) *Frissdiplomások 2011*, Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Felsőoktatási Osztály, 93-109.

Greene, K. M., Maggs, J. L. (2015) Revisiting the Time Trade-off Hypothesis: Work, Organized Activities, and Academics during College. *Journal of Youth and Adolescence*. 44 (8), 1623-1637.

Hauschildt, K., Gwosć, C., Netz, N., Mishra, S. (2015) *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe. Synopsis of Indicators. EUROSTUDENT V 2012–2015*. Bielefeld, W. Bertelsmann Verlag.

Hodgson, A., Spours, K. (2010) Part-time Work and Full-time Education in The UK: The emergence of a curriculum and policy issue. *Journal of Education and Work*. 14 (3), 373-388.

Triventi, M. (2013) Stratification in higher education and its relation with social inequality: A comparative study on 11 European countries. *European Sociological Review*, 29 (3), 489-502.

Veroszta Zs. (2014) Kinek meddig tart a felsőoktatás? A tanulmányok alatti munkavállalás továbbtanulási tervekre gyakorolt hatása. In: Kiss L. (szerk.) *A felsőoktatás szociális dimenziója: A Eurostudent V magyarországi eredményei*. Budapest, Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. 53-66.